POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1968

2. – Det amerikanske forsvarsministerium meddeler, at bombestoppet (se 31/3) alene gælder området nord for den 20. breddegrad; i de områder, hvor der stadig bombes, foregår der nordvietnamesiske troppebevægelser, der er en trussel mod de allierede stillinger i den nordlige del af Sydvietnam. – Præsident Nguyen Van Thieu erklærer, at begrænsningen af bombningen er den sidste indrømmelse til Nordvietnam; hvis USA lader Sydvietnam i stikken, vil det kæmpe videre alene. – 3. I en udsendelse over Hanoi radio gives der udtryk for, at Nordvietnam er rede til kontakt med USA om betingelsesløs standsning af bombningen og andre krigshandlinger, således at egentlige fredsforhandlinger kan begynde. – Bombningen syd for den 20. breddegrad fortsætter. Den amerikanske hærkommando meddeler, at der er iværksat en fælles amerikansk-sydvietnamesisk operation for at undsætte det amerikanske marineinfanteri i Khe Sanh basen. – 6. Præsident Johnsons pressesekretær meddeler, at præsidenten 3/4 i et budskab til den nordvietnamesiske regering meddelte, at ambassadør Averell Harriman var rede til at tage øjeblikkelig kontakt med den nordvietnamesiske regering og foreslog Geneve som mødested. – 7. meldes, at belejringen af Khe Sanh er hævet. – 8. Præsident Johnson meddeler, at han har modtaget et budskab fra Hanoi, og at der nu vil blive taget øjeblikkelige skridt til fastlæggelse af sted og tid for et møde mellem amerikanske og nordvietnamesiske repræsentanter. Fra Hanoi meddeles, at Nordvietnam har foreslået Cambodias hovedstad Phnom Penh. – 13. Hanoi beskylder USA for at sinke forhandlingerne ved ikke at ville godkende de af Nordvietnam foreslåede mødesteder som Phnom Penh og Warszawa. – 24. Fra Washington meddeles, at amerikanske og nordvietnamesiske repræsentanter har mødtes i Vientane, hovedstaden i Laos, og at det ventes, at de snart vil enes om mødestedet for præliminære fredsforhandlinger.

Præsidenterne Mobuto, Congo (Kinshasa), Bokassa, Den centralafrikanske republik, og Tombalbaye, Tsad, underskriver i Fort Lamy en overenskomst om oprettelse af Unionen af centralafrikanske stater. Formålet er at harmonisere de tre staters industrialiserings-, udviklings- samt transport- og telekommunikationspolitik, og de tilsiger hinanden gensidig militær hjælp i tilfælde af angreb udefra. 16/2 har Guinea, Mali, Mauretanien og Senegal i Dakar sluttet overenskomst om oprettelsen af Organisationen af staterne omkring floden Senegal.

Forbundspræsident Heinrich Lübke udnævner Ernst Benda (CDU) til forbundsindenrigsminister i stedet for Paul Lücke (se 18/3).

4. – Den amerikanske forkæmper for negrenes borgerrettigheder med ikke voldelige midler, nobelfredspristageren pastor Martin Luther King, dræbes ved et attentat i Memphis, Tennessee. Gerningsmanden, en hvid mand, undslipper, og FBI iværksætter en intensiv eftersøgning. Til Kings stilling som leder af den af ham stiftede Southern Christian Leadership Conference vælges pastor Ralph D. Abernathy, der udtaler, at SCLC fortsat vil forfølge sit mål med

ikke-voldelige midler, og meddeler, at han senere på måneden vil organisere »de fattige folks« march til Washington, som var planlagt af King. Mordet på King fremkalder raceuroligheder med plyndringer og ildspåsættelse i mange amerikanske byer. 39 mennesker omkommer, 2500 meldes sårede, og der foretages ca. 14.000 anholdelser. Urolighederne ebber ud 11/4. – 10. Repræsentanternes Hus vedtager en lov med forbud mod enhver racediskrimination på boligmarkedet. Loven underskrives 11/4 af præsident Johnson.

Det czekoslovakiske kommunistpartis centralkomité vælger nyt pratipræsidium. Medlemsantallet skæres ned fra 15 til 11. Blandt de ikke genvalgte er fhv. præsident Antonin Novotny (se 22/3), ministerpræsident Josef Lenart og den tidligere formand for den ideologiske kommission Jiri Hendrych. – 6. Josef Lenarts regering træder tilbage. – 8. Præsident Svoboda udnævner ny regering med den hidtidige viceministerpræsident Oldrich Cernik som chef. Blandt de 5 viceministerpræsidenter er økonomiprofessoren Ota Sik. Kultur- og undervisningsminister, tidligere ambassadør i London Jiri Hajek bliver udenrigsminister efter David, og general Martin Dzur afløser general Lomsky som forsvarsminister. Jaroslav Kriegel vælges på forslag af det kommunistiske partis nye generalsekretær Alexander Dubcek til formand for Den czekoslovakiske nationale front, en organisation der omfatter samtlige partier, i stedet for fhv. præsident Novotny.

5. – Premierminister Harold Wilsom foretager en større omdannelse af den britiske regering. Transportminister Barbara Castle overtager et nyt ministerium, ministeriet for beskæftigelse og produktivitet, der afløser arbejdsministeriet, og til hvilket fra økonomiministeriet henlægges alle spørgsmål vedrørende pris- og indkomstpolitik. Den hidtidige arbejdsminister Ray Gunter overtager ministeriet for kraftforsyning, hvor han afløser Richard Marsh, der bliver transportminister. Landbrugsminister Fred Peart afløses af den hidtidige minister for Wales, Cledwyn Hughes, og bliver selv Lord Privy Seal og leder af underhuset i stedet for Richard Crossman, der som Lord President of the Council bevarer sit sæde i kabinettet og får til opgave at koordinere sundheds- og socialministeriernes virksomhed med særligt ansvar for en eventuel sammenslutning af disse to ministerier. Patrick Gordon Walker forlader regeringen, og ministeriet for undervisning og videnskab overtages af den hidtidige generalpostmester Edward Short. I alt omfatter rekonstruktionen 16 ændringer i regeringens sammensætning.

6. – Canadas liberale parti vælger den 48-årige justitsminister Pierre Elliott Trudeau til leder og dermed til Lester Pearsons efterfølger også som premierminister (se 14/12 1967). I den afgørende valgomgang får Trudeau 1205, Robert Winters 954 stemmer. Trudeau er franskcanadier, men modstander af den franskcanadiske separatisme. – 20. Trudeau aflægger ed som premierminister. Den omdannede regering består af 24 medlemmer mod hidtil 57, idet nogle ministre har overtaget mere end et ministerium, bl. a. fortsætter Trudeau selv som justitsminister. Finansminister Mitchell Sharp bliver udenrigsminister i stedet for Paul Martin, der bliver minister uden portefølje, medens E. J. Benson overtager finansministeriet. – 23. Premierminister Trudeau meddeler, at parlamentet vil blive opløst og nye valg afholdt 25/6.

8. – Polens præsident (præsident for statsrådet) Edward Ochab træder tilbage, og Sejmen vælger 10/4 forsvarsminister, marskal Marian Spychalski til hans efterfølger. Forsvarsministeriet overtages af general Wojciech Jaruzelski. Ministerpræsident Josef Cyrankiewicz retter i Sejmen et skarpt angreb mod den 5 mand stærke romerskkatolske Znak-gruppe for sammen med zionister, kompromitterede stalinister og revisionister at have anstiftet den senere tids studenteruroligheder.

Israelske styrker overskrider på ny (se 21/3) våbenstilstandsgrænsen til Jordan

under forfølgelse af arabiske guerillastyrker og ødelægger en af El Fatah's baerr. – 29. Præsident Nasser erklærer, at en ny krig med Israel er uundgåelig.

9. – Den finske rigsdag vedtager efter hastebehandling en fuldmagtslov, der bemyndiger regeringen til at kontrollere og regulere priser, lønninger og huslejer til udgangen af 1969; desuden indeholder loven bestemmelse om ophævelse af den automatiske pristalsregulering. Fuldmagtsloven er en forudsætning for en pris- og indkomstaftale, som den nye regering under Mauno Koivisto (se 12/3) 27/3 har afsluttet med de store interesseorganisationer. I forbindelse med fuldmagtsloven har regeringen forpligtet sig til ikke at gennemføre nye skattelove i de to år.

10. – I en betænkning fra en af den rhodesiske regering nedsat forfatningskommission forkastes apartheid-systemet; paritet mellem europæernes og afrikanernes repræsentation i parlamentet opstilles som endeligt mål, men vil først kunne opnås, når afrikanerne har nået et højere velstands- og uddannelsesniveau. Parlamentets andetkammer skal efter kommissionens forslag bestå af 80 medlemmer, hvoraf de 40 skal vælges af europæerne, medens 20 pladser forbeholdes afrikanere. De resterende 20 vælges af alle vælgere med mindst 600 rhodesiske pund i årlig indtægt og 4 års uddannelse ud over folkeskolen. Kommissionen lader spørgsmålet om republik stå åbent.

I en fælles erklæring giver regeringerne i Algeriet, Mali, Mauretanien og Congo (Brazzaville) meddelelse om genoprettelse af de diplomatiske forbindelser med Storbritannien. Forbindelserne blev afbrudt i december 1965 i henhold til Organisationen for Afrikas Enheds resolution om Rhodesia. Tanzania er det eneste land, hvis diplomatiske forbindelser med Storbritannien fortsat er afbrudt på grund af Rhodesia.

11. – I Vestberlin såres lederen af det socialistiske studenterforbund (SDS), den 28-årige Rudi Dutschke, ved et attentat. I Vestberlin og andre byer udarter studenternes protestdemonstrationer til optøjer og voldsomheder, især rettet mod Axel Springers bladbygninger. – 13. I anledning af de fortsatte studenteruroligheder, der adskillige steder medfører hårde sammenstød med politiet, opfordrer forbundskansler Kiesinger i en radio- og fjernsynstale studenterne til mådehold. Han udtaler, at de egentlige ansvarlige for episoderne er små, men militante kredse, der har som mål at ødelægge det parlamentariske system, og bebuder, at der vil blive grebet hårdt ind, hvis urolighederne fortsætter.

13. – Østtyskland forbyder indtil videre alle forbundsministre og høje embedsmænd fra forbundsregeringen at benytte landruten gennem Østtyskland til Berlin. Som begrundelse anføres, at forbundsindenrigsminister Benda ved i Vestberlin at lede politiaktionen under studenteruroligheder (se 11/4) ulovligt har blandet sig i den selvstændige politiske enhed Vestberlins indre anliggender. – 19. De tre vestmagter protesterer i en note til Sovjetunionen mod rejseforbudet. – 26. Vestberlins overborgmester Klaus Schütz, der også er præsident for forbundsrådet, forhindres af de østtyske grænsemyndigheder i at benytte motorvejen på rejse fra Vestberlin til forbundsrepublikken. Vestmagterne protesterer på ny.

Nigeria afbryder de diplomatiske forbindelser med Tanzania, der har anerkendt Biafra (se 2/10 1967) som uafhængig suveræn stat. – 18. Forbundsregeringen i Lagos erklærer sig rede til forhandlinger med Biafra om bilæggelse af borgerkrigen; forudsætning for en varig fred er dog Nigerias enhed. – 22. Biafras leder Ojukwu udtaler, at Biafra ikke vil give afkald på sin uafhængighed, og at fredsforhandlinger kun har mening, hvis kamphandlingerne indstilles.

Ved valget i Singapore besætter premierminister Lee Kuan Yew's folkeaktionsparti samtlige 58 pladser i parlamentet.

Kun i 7 valgkredse er der opstillet modkandidater. De kommunistisk orienterede Barisan socialister boycotter valget.

18. – FN's sikkerhedsråd vedtager enstemmigt at anbefale generalforsamlingen, at Mauritius (se 12/3) optages i FN, hvor det vil blive stat nr. 124. Generalforsamlingen tiltræder forslaget 24/4.

22. – Det konservative partis leder Edward Heath afskediger fhv. minister Enoch Powell fra sit »skyggekabinet«, efter at Powell i en tale i Birmingham har rettet et voldsomt angreb mod regeringens lovforslag om en udvidelse af loven mod racediskrimination, krævet stop for immigration og statsstøtte til hjemsendelse af immigranter. Powell modtager talrige sympatitilkendegivelser i form af proteststrejker og demonstrationer og titusinder af breve. – 23. Underhuset forkaster ved 2. behandling af lovforslaget mod racediskrimination bl. a. på boligmarkedet et konservativt forslag om at forkaste lovforslaget som ikke formålstjenligt med 313 stemmer mod 208; 25–30 medlemmer af den konservative gruppes venstrefløj, deriblandt den tidligere minister Sir Edward Boyle, undlader at stemme.

25. – Præsident Johnson meddeler, at den tidligere viceudenrigsminister George W. Ball er udnævnt til USA's faste repræsentant ved FN i stedet for Arthur J. Goldberg, der af personlige grunde har ønsket at træde tilbage.

Regeringen i Irak meddeler, at der er opnået enighed om genoptagelse af de i juni 1967 afbrudte diplomatiske forbindelser med Storbritannien.

28. – Landdagsvalget i Baden-Württemberg viser stærk tilbagegang for socialdemokratiet (SPD) til fordel for de yderliggående partier, navnlig det højreekstremistiske nationaldemokratiske parti (NPD), der får 9,8 pct. af de afgivne stemmer og 12 mandater. De kristelige demokrater (CDU) får 44,1 (1964: 46,2) pct. af stemmerne og 60 (59) mandater, SPD 29,1 (37,3) pct. og 37 (47), FDP 14,4 (13,1) pct. og 18 (14). Det kommunistisk orienterede Demokratiske Venstre får 2,3 pct. af stemmerne, men ingen valgt.

Ved omvalg i Bastia (Corsica), hvor valget af en gaullist i marts 1967 er blevet kasseret, sejrer venstreføderationens kandidat. De to regeringspartier råder herefter kun over 242 af nationalforsamlingens 487 medlemmer, nemlig 199 gaullister og 43 medlemmer af Giscard d'Estaings uafhængige republikanere. Hidtil har regeringen dog i kritiske situationer kunnet regne med støtte fra 4–5 af de 9 medlemmer uden for partierne og 2–3 medlemmer af Jean Lecanuets centrumsgruppe (gruppen for fremskridt og moderne demokrati).

Vicepræsident Hubert Humphrey meddeler, at han agter at søge nominering som demokratisk præsidentkandidat, men ikke vil deltage i primærvalgene.

Maj 1968

2. – Israel fejrer 20 års dagen for sin selvstændighed ved en militærparade gennem den erobrede jordanske del af Jerusalem, til trods for at FN's sikkerhedsråd enstemmigt har henstillet til Israel at afstå fra paraden. Ministerpræsident Levi Eshkol erklærer, at Israel er fast besluttet på ikke at vende tilbage til de gamle farlige grænser, men tilstræber en entydig fastsættelse af anerkendte og sikrede grænser. – 21. Sikkerhedsrådet vedtager med 13 stemmer (USA og Canada undlader at stemme) en resolution, der kræver, at Israel opgiver indlemmelsen af den arabiske del af Jerusalem. – 22. Udenrigsminister Abba Eban betegner resolutionen som uretfærdig, uigennemførlig og skadelig for fredsbestræbelserne i Mellemøsten. – 28. Mini-

sterpræsident Eshkol udtaler, at hverken internationalt tryk eller intensivering af den arabiske guerilla, end ikke en ny krig kan få Israel til at trække sig tilbage fra de nuværende grænser, før en fredstraktat med de arabiske stater er undertegnet, og en sådan traktat må fremgå af direkte forhandlinger med de arabiske stater.

Lederen af den oprørske østregion (Biafra) i Nigeria (se 13/4) Ojukwu erklærer, at han er rede til at overveje ethvert fredsforslag fra forbundsregeringen i Lagos, der garanterer Biafras befolknings sikkerhed, selv om det ikke indebærer fuld suverænitet for Biafra. – 6. indledes i London præliminære forhandlinger om en fredskonference mellem repræsentanter for forbundsregeringen i Nigeria og oprørsregeringen i Biafra, og 15/5 opnås enighed om, at fredsforhandlinger skal begynde 23/5 i Kampala, hovedstaden i Uganda. Samme dag afbryder Nigeria de diplomatiske forbindelser med Elfenbenskysten, der 14/5 har anerkendt Biafra som uafhængig suveræn stat (se også 13/4). – 8. Gabon anerkender Biafra. – 19. Forbundstropper besætter havnebyen Port Harcourt i Biafra og isolerer dermed Biafra fra omverdenen. – 20. Nigeria vil afbryde de diplomatiske forbindelser med Zambia, der som den fjerde stat har anerkendt Biafra. – 31. Forhandlingerne i Kampala strander. Forbundsregeringen tilbyder kontrolleret våbenstilstand 12 timer efter, at Biafra har givet afkald på sit suverænitetskrav, medens Biafra kræver, at våbenstilstand skal gå forud for en politisk løsning af konflikten.

Tunesien afbryder de diplomatiske forbindelser med Syrien, efter at ministerpræsident Zeayen 1/5 har erklæret, at præsident Habib Bourguiba er en fjende af den arabiske revolution og har forrådt kampen i Palæstina.

3. – Sorbonnes rektor Jean Roche tilkalder politi, der opløser en studenterdemonstration og foretager arrestationer, og lukker universitetet. – 6. Studenterdemonstrationer i Paris mod Sorbonnes lukning og arrestationerne udvikler sig til voldsomme gadekampe med politi og gendarmer med mange sårede på begge sider. Uroligheder fortsætter de følgende dag. – 8. Præsident de Gaulle udtaler sig for en universitetsreform, men fremhæver, at ro og orden ubetinget må opretholdes. – 9. Lukningen af Sorbonne ophæves på betingelse af ordnede forhold. Medens den humanistiske afdeling i Nanterre åbnes 10/5, afspærres Sorbonne af politiet på grund af sit-down strejketrusler fra studenterorganisationerne, og 11/5 er der nye voldsomme sammenstød mellem studenter og politi i Quartier Latin. – 11. Premierminister Georges Pompidou beordrer Sorbonne åbnet og løsladelse af de arresterede demonstranter. – 12. Studenterorganisationer og fagforeninger opfordrer til generalstrejke på grund af politiets hårde fremgangsmåde. Opfordringen følges i vidt omfang. Natten til 14/5 besættes Sorbonne af studenter, der kræver indenrigsminister Chrisitan Fouchets afgang. – 14. Premierminister Georges Pompidou erklærer i nationalforsamlingen, at han er rede til en universitetsreform og bebuder amnesti for deltagerne i urolighederne. Venstreføderationen og kommunisterne fremsætter et forslag om mistillidsvotum mod regeringens økonomiske og sociale politik og universitetspolitikken. – 16. I forskellige byer besætter strejkende arbejdere fabrikker. Det kommunistiske fagforbund CGT erklærer i et opråb, at tiden er inde til at gennemføre arbejdernes længe ventende krav. Premierminister Pompidou opfordrer i en radiotale til ikke at følge fortalerne for anarkiet og erklærer, at regeringen med alle midler vil opretholde den republikanske orden. Venstrepolitikere og repræsentanter for fagforeningerne kræver regeringens afgang. – 22. Nationalforsamlingen forkaster venstrepartiernes mistillidsvotum, der kun opnår 233 stemmer, medens 244 var nødvendige. Den følgende nat godkender nationalforsamlingen det bebudede amnestiforslag. – 24. Præsident de Gaulle bebuder i en radio- og fjernsynstale, at der i juni vil blive afholdt folkeafstemning om

et reformprogram med mere demokrati i undervisningen og på arbejdspladserne. Han udtaler, at et negativt udfald af folkeafstemningen vil bevirke, at han ikke meget længere vil kunne være Frankrigs præsident. Om aftenen resulterer studenterdemonstrationer i Paris og andre byer i nye gadkeampe. Kampene kræver dødsofre og hundreder af sårede. – 27. Efter 2 dages forhandlinger mellem regeringen og fagforeningerne opnås foreløbig enighed om forhøjelse af mindstelønnen, arbejdstidsforkortelse, 10 pct.s lønforhøjelse og forbedringer af socialforsikringslovgivningen. Premierminister Pompideou opfordrer arbejderne til at genoptage arbejdet, men strejkerne løber videre. – 28. Pompidou meddeler, at undervisningsminister Alain Peyrefitte er trådt tilbage og erklærer sig på ny rede til forhandlinger med repræsentanter for studenter og professorer. Lederen af venstreføderationen, François Mitterrand, meddeler, at han er kandidat til præsidentposten, hvis de Gaulle træder tilbage efter folkeafstemningen. Ved en massedemonstration iværksat af CGT kræves de Gaulles tilbagetræden, og CGT kræver strejkerne fortsat. – 29. Præsident de Gaulle forlader Paris og tager til sit landsted i Colombey-les-deux-Eglises, hvortil han dog først ankommer efter usædvanlig lang tids forløb. Det viser sig senere, at han i mellemtiden har aflagt besøg på en militær flyveplads ved Baden-Baden og konfereret med franske militære chefer. – 30. De Gaulle vender tilbage til Paris og meddeler i en radiotale, at der ikke vil finde nogen folkeafstemning sted i juni, men at han i stedet vil opløse nationalforsamlingen og lade afholde valg den 23. og 30. juni. Pompidou vil fortsætte som premierminister, men regeringen vil blive omdannet. Han advarer mod kommunistisk diktatur og giver præfekterne fuldmagter til at sikre forsyninger og orden, kalder borgerlige aktionsgrupper til hjælp for politiet og truer med nye forholdsregler, hvis kaos fortsætter. Samme aften finder en gaullistisk massedemonstration sted i Paris. – 31. I den omdannede regering Pompidou bliver udenrigsminister Maurice Couve de Murville finans- og økonomiminister og finans- og økonomiminister Michel Debré udenrigsminister. Foruden undervisningsminister Peyrefitte, som allerede er trådt tilbage, forlader justitsminister Louis Joxe, indenrigsminister Fouchet og informationsminister Georges Gorse regeringen. Boligminister François Ortoli bliver undervsningsminister, venstregaullisten René Capitant justitsminister, minister for økonomisk planlægning Raymond Marcellin indenrigsminister og minister for post og telekommunikationer Yves Guena informationsminister. Desuden afløser Maurice Schumann, hidtil minister for videnskabelig forskning, Jean-Marcel Jeanneney som socialminister. Landbrugsminister Edgar Faure, forsvarsminister Pierre Messmer og kulturminister André Malraux forbliver på deres hidtidige poster. Der meldes om troppebevægelser omkring Paris. CGT erklærer, at de ikke vil lave obstruktion mod valgene. Politiet begynder at rydde postkontorer m. m. for strejkende.

Præsident Johnson meddeler, at han har accepteret et forslag fra Nordvietnam om, at priliminære fredsforhandlinger skal finde sted i Paris og begynde 10/5. Fra Hanoi meddeles, at fhv. udenrigsminister, nu minister u. p. Nguyen Xuan Thuy er udset til at lede Nordvietnams forhandlingsdelegation, og det siges, at Xuan Thuys opgave vil være at aftale betingelsesløs stop for bombning og alle andre krigshandlinger mod Nordvietnam og derefter at drøfte andre spørgsmål af interesse for de to parter. Som leder af den amerikanske forhandlingsdelegation nævnes ambassadør Averell Harriman og som medlem af delegationen bl. a. Cyrus Vance.
– 4. Udenrigsminister Tran Van Do udtaler, at Sydvietnam ikke har noget mod Paris som mødested, men han mneer, at Nordvietnam vil udnytte samtalerne i Paris til propaganda. – 5. Vietcong starter en ny offensiv (se 1/2) mod Saigon og andre byer og militære støttepunkter i det sydlige Sydvietnam. Særlig voldsomme er kampene i Saigons yderkvarterer, og gene-

ral Nguyen Ngoc Loan, Sydvietnams øverste politichef, dræbes under kampene. – 13. meddeles fra amerikansk militær side, at angrebet er slået tilbage, og at Vietcong demoraliseret og med store tab har begyndt tilbagetoget. – I Paris afviser Xuan Thuy det amerikanske krav om gensidighed hvad angår krigshandlingerne. Harriman foreslår som et første skridt, at parterne skal respektere den demilitariserede zone mellem Nordvietnam og Sydvietnam. – 15. Harriman gentager sit forslag om, at bestemmelserne i Geneveaftalen af 1954 om den demilitariserede zone skal respekteres, det samme skal gælde overenskomsten om Laos af 1962 og Cambodias neutralitet. Xuan Thuy svarer, at de eneste stridskræfter, der skal trækkes tilbage, er de amerikanske. – 23. Præsident Johnson udtaler, at USA ikke vil lade sig besejre på slagmarken i Vietnam og vil vide at hindre, at bestræbelserne for en ærefuld fred i Paris bliver til en farce. – 28. Johnson opfordrer Nordvietnam til at holde op med propagandaen og gå til konstruktive forhandlinger. Han bekræfter på ny, at USA er rede til at indstille alle bombeangreb i Nordvietnam, hvis også Nordvietnam indskrænker den militære aktivitet. – 31. Harriman tilbyder, at USA vil indstille enhver militær aktivitet i den demilitariserede zone, hvis den internationale kontrolkommission overtager inspektionen.

4. – Genearlsekretæren i Czekoslovakiets kommunistiske parti, Alexander Dubcek, har samtaler med stats- og partiledere i Moskva. I et kommuniqué siges, at meningsudvekslingen foregik i en kammeratlig atmosfære, og man var enig om en nærmere prøvelse af forslag fra begge sider om den videre udvikling af det økonomiske samarbejde. – 6. Den polske regering protesterer i en note mod en antipolsk kampagne i czekoslovakisk presse, radio og fjernsyn. – 7. Dubcek siger i et interview i Rude Pravo om sit besøg i Moskva, at man fra sovjetisk side åbent gav udtryk for bekymring for, at Czekoslovakiets demokratiseringsprogram kunne blive misbrugt mod socialismen, men principielt var der forståelse for begivenhdeerne i Czekoslovakiet. – 15. Den czekoslovakiske regering træffer foranstaltninger til liberalisering af økonomien, forbedringer i sociallovgivningen og nedsættelse af et udvalg, som under forsæde af ministerpræsident Cernik skal udarbejde en ny forfatning. – 17.–22. Den russiske forsvarsminister, marskal Gretsjko, har samtaler med forsvarminister, general Martin Dzur i Praha. I forbindelse med Gretsjkos besøg fremkommer meddelelser om, at Sovjetunionen har anmodet om stationering af en division (10.000–12.000 mand) i Czekoslovakiet. – 30. Rude Pravo, organ for det czekoslovakiske kommunistparti, meddeler, at fhv. præsident Antonin Novotny er blevet fjernet fra partiets centralkomité og suspenderet som medlem af partiet, indtil der er skabt klarhed over hans ansvar i de politiske retssager i 1950'erne. Sammen med Novotny er 6 andre ledende partifunktionærer blevet suspenderet af samme grund.

5. – Til formand for det finske liberale folkeparti vælger partikongressen den 30-årige professor i teoretisk fysik Pekko Tarjanne efter teologiprofessor Mikka Juva, der ikke har ønsket genvalg. Valget sker ved lodtrækning, idet Tarjanne og den 35-årige civilingeniør Seppo Westerlund får lige mange stemmer. Til viceformænd vælges derefter Westerlund og generaldirektør Teuvo Aura, der også var medlem af det gamle partipræsidium. Det nye præsidium består udelukkende af tidligere medlemmer af De frisindedes forbund, der kort før valget i 1966 sammensluttedes med det finske folkeparti i det libreale folkeparti.

Ved valget til forfatningsgivende forsamling i Sudan får det proægyptiske demokratiske unionsparti 100 mandater. Det hidtidige regeringsparti, Umma-partiet sprænges før valget i to fraktioner; den ene, under Saddik el-Mahdi, får 36 mandater, den anden, under Imam el-Hadi, 30. – 26. Det demokratiske unionsparti og Um-

ma-fraktionen under Imam el-Hadi enes om, at Mohammed Ahmed Mahgoub (se 15/5 1967) skal fortsætte som premierminister. Lederen af det demokratiske unionsparti, Ali Abdul Rahman, bliver vicepremierminister og udenrigsminister.

6. – Den spanske regering lukker landgrænsen til den britiske kronkoloni Gibraltar undtagen for de spanske arbejdere, der daglig tager til Gibraltar. Færgefarten mellem Algeciras og Gibraltar berøres ikke. 7/5 erklærer Commonwealthminister George Thomsen i underhuset, at Storbritannien under ingen omstændigheder vil opgive suveræniteten over Gibraltar mod befolkningens ønske (se 10/9 1967).

9. – Ved de kommunale valg i England og Wales, incl. Storlondon, gør samme tendens sig gældende som ved de seneste suppleringsvalg til underhuset: store gevinster for de konservative på arbejderpartiets bekostning. En opgørelse for 340 byer viser en samlet gevinst for de konservative, henholdsvis tab for arbejderpartiet, på ca. 550 mandater; i Storlondon er det tilsvarende tal ca. 750. I Skotland, hvor valgene finder sted 7/5, har de skotske nationalister overraskende stor fremgang på arbejderpartiets bekostning.

12. – Ved præsidentvalget i Panama er regeringspartiets kandidat David Samudio. Fire af de partier, der støttede den nuværende præsident Marco Aurelio Robles' regering, har sammen med det oppositionelle Panamensista parti dannet Union Nacional, som opstiller Arnulfo Arias, der to gange har været præsident og begge gange er blevet afsat. En tredje kandidat er Antonio Gonzales Revilla, det kristeligdemokratiske parti. Både Samudio og Arias gør krav på at have vundet valget, og oppositionen beskylder nationalgarden for at have grebet ind i valget til støtte for Samudio. – 30. bliver Arias officielt erklæret for valgt til præsident med betydeligt flertal.

18. – Den sydvietnamesiske regering under Nguyen Van Loc (se 9/11 1967) træder tilbage, og præsident Nguyen Van Thieu udnævner Tran Van Huong til premierminister. 24/5 har Huong sin ministerliste færdig. Tran Chanh Thanh afløser Tran Van Do som udenrigsminister. Blandt de nye ministre er Mai Tho Thuyen, som skal stå i spidsen for en organisation, der skal bekæmpe korruptionen, buddhistlederen Phan Quang Dan, der var præsidentkandidat ved valget i 1967, og økonomiprofessoren V. Quoc Thuc. En prominent journalist, Ton That Thien, bliver informationsminister.

Den lovgivende forsamling i Nauru (se 31/1) vælger Hammer de Roburt til premierminister.

20. – Ved de italienske valg bevarer de tre koalitionspartier, de kristelige demokrater, det forenede socialistiske parti og det republikanske parti, flertallet, men socialisterne går mærkbart tilbage i stemmer og mandater. De kristelige demokrater får 39,1 (1963: 38,3) pct. af stemmerne og 266 (260) mandater, kommunisterne 28,9 (25,3) pct. og 177 (166) mandater, det forenede socialistparti 14,5 (19,9) pct. og 91 (96) mandatre, det liberale parti (konservativt) 5,8 (7,0) pct. og 31 (39) mandater, de proletariske socialister (udskilt fra socialisterne siden valget i 1963) 4,5 pct. og 23 mandater, den sociale bevægelse (neofascister) 4,5 (5,1) pct. og 24 (27) mandater, det republikanske parti 2,0 (1,6) pct. og 9 (6) mandater, monarkisterne 1,3 (1,7) pct. og 6 (8) mandater og det sydtyrolske folkeparti 0,3 (0,4) pct. og 3 (3) mandater. – I senatet får de kristelige demokrater 135 (133) mandater, kommunisterne og de proletariske socialister i valgforbund 101 (97), de forenede socialister 46 (46), de liberale 16 (19), neofascisterne 11 (15), republikanerne 2 (–), monarkister 2 (2), det sydtyrolske folkeparti 2 (2) og Union Valdotaine 1 (–). – 28. Det forenede socialistpartis ledelse meddeler, at de har besluttet, i det mindste indtil næste partikongres i oktober, ikke at gå ind i en ny koalition til dannelse af en ny centrum-

venstre regering. 31/5 bekræftes beslutningen af partiets centralkomité.

22. – I Bermuda afholdes valg til nationalforsamlingen, for første gang med almindelig valgret og under en ny forfatning, hvorefter den valgte forsamling er ansvarlig for alle lokale anliggender, medens udenrigspolitik, forsvar og indre sikkerhed henhører under generalguvernøren. Det moderat-konservative forenede Bermudaparti (UBP) under Sir Henry Tucker besætter med 56 pct. af de afgivne stemmer 30 af forsamlingens 40 pladser, medens det progressive arbejderparti, der har Bermudas uafhængighed af England på sit program, kun får 10 pladser; dets leder Walter Robinson mister sit mandat. Stemmeprocenten er over 90.

29. – Forbundsdagen i Bonn vedtager lovforslagene om bemyndigelse til at erklære undtagelsestilstand med 384 stemmer mod 100; 1 medlem undlader at stemme. Forslagene går herefter til forbundsrådet, hvis godkendelse er nødvendig, da det drejer sig om en forfatningsændring. Med lovenes gennemførelse vil de allierede magter opgive deres almindelige ret til at gribe ind, men bevarer retten til at sikre deres egne tropper i tilfælde af en truende situation.

Sikkerhedsrådet opfordrer i en resolution alle FN's medlemsstater til fuldstændig afbrydelse af handelen med Rhodesia. Det samme gælder person- og fragttransport fra og til Rhodesia og de finansielle forbindelser. Desuden opfordres til lukning af konsulater og handelsmissioner i Rhodesia. Storbritannien opfordres til ved egnede forholdsregler at gøre en ende på det hvide mindretalsregime under Ian Smith.

Juni 1968

2. – Ved præsidentvalget i Ecuador sejrer José Maria Velasco Ibarra, præsident 4 gange i løbet af de sidste 34 år og ikke opstillet af noget politisk parti, knebent over sine to hovedmodstandere, begge tidligere præsidenter: Andrés Fernández Córdova Nieto, der er opstillet af en koalition af forskellige moderate venstre-centrum grupper, og Camilo Ponce Enriques, kandidat for en alliance af højre-centrum grupper.

6. – Senator Robert Kennedy afgår ved døden, 42 år gammel, på et hospital i Los Angeles, efter 26 timer forinden at være blevet dødelig såret ved et attentat. Gerningsmanden, en jordanesisk araber, den 24-årige Sirhan Bishara Sirhan, pågribes straks. Attentatet finder sted 4/6 på et hotel, hvor Kennedy med sine tilhængere fejrer sejren ved primærvalget i Californien, hvor han opnåede 46 pct. af de demokratiske stemmer mod Eugene MacCarthys 42 pct. Præsident Johnson meddeler umiddelbart efter attentatet i en radio- og fjernsynstale, at han vil nedsætte en kommission, der skal undersøge volds- og attentatmentaliteten i USA.

9. – Fhv. ministerpræsident Georges Bidault, modstander af de Gaulles Algierpolitik, vender efter 6 års landflygtighed hjem til Frankrig. Han bliver fremstillet i retten, hvor han bliver underrettet om, at der stadig er rejst sigtelse mod ham for angreb på staten, hvorefter han bliver løsladt. – 12. Efter nye voldsomme gadekampe i Paris mellem studenter og politi forbyder den franske regering alle gadedemonstrationer måneden ud, til valget er overstået. Samtidig forbydes 7 yderliggående venstreorienterede og anarkistiske organisationer, bl. a. studenterlederen Daniel Cohn-Bendits »Bevægelsen af 22. marts«. –

16. Studenterne tvinges af politiet til at rømme Sorbonne. – 17. Strejkerne er ved at ebbe ud. – 23. Ved valget til nationalforsamlingen, første omgang, får den gaullistiske koalition (incl. Giscard d'Estaings uafhængige republikanere) godt 47 (marts 1967: ca. 41) pct. af stemmerne, og 142 kandidater får over 50 pct. af stemmerne i deres valgkreds og er dermed valgt. Kommunisterne får 20 (22,5) pct. og 6, venstreføderationen 16,5 (19) pct. og 0, centrum (»partiet for fremskridt og demokrati«) 10,3 (12,5) pct. og 4, venstresocialisterne (PSU) 4 (2,2) pct. og 0. Uafhængige højre får 2 mandater i første omgang, uafhængige venstre 0. Næsten samtlige ministre opnår valg i første omgang, en undtagelse er justitsminister Capitant. Også kommunisternes leder, Waldeck Rochet, bliver valgt i første omgang, men ingen af venstreføderationens ledere og heller ikke Pierre Mendés-France, PSU. – 26. Den franske regering træffer foranstaltninger for at hindre en stigning i importen i forbindelse med fjernelsen af de sidste toldskranker i EEC pr. 1/7 og indfører importkvoter. – 30. I anden valgomgang opnår gaullisterne alene, uden at skulle have støtte fra de uafhængige republikanere, absolut flertal i nationalforsamlingen. De får 294 (hidtil 197) mandater, de uafhængige republikanere under ledelse af Giscard d'Estaing får 64 (43), venstreføderationen 57 (118), kommunisterne 34 (73), Pariet for fremskridt og moderne demokrati (centrum) 27 (42), venstresocialisterne (PSU) 0 (3), andre 9 (9). Der mangler endnu to resultater fra Frankrigs oversøiske besiddelser. Venstreføderationens ledende mænd, Mitterrand, Mollet, Defferre og Billiéres, bliver valgt i anden omgang, men Mendés-France opnår ikke valg.

11. – Vietcong begynder at bombardere Saigons centrum med raketter fra stillinger uden for byen. Der anrettes store ødelæggelser; 14/6 meldes, at Saigon er helt omringet af raketstillinger. – 20. Ifølge den amerikanske militærkommando i Saigon har krigen i Vietnam siden 1/1 1961 kostet USA 25.000 dræbte. I samme tidsrum anslås de nordvietnamesiske og Vietcongs tab til 364.000 dræbte. Pr. 15/6 havde USA 534.000 mand tropper i Sydvietnam, Australien, New Zealand, Sydkorea, Thailand og Philippinerne tilsammen 63.000 mand, medens Saigon råder over en hær på 800.000 mand. – 21. Udenrigsminister Dean Rusk udtaler, at USA vil opfatte det som en dæmper på Nordvietnams militære virksomhed, hvis Hanoi giver signal til indstilling af bombardementerne af Saigon. I Paris udtaler ambassadør Harriman, at han tager det nordvietnamesiske kommunistiske partis politbureaumedlem Le Duc Tho's ankomst til Paris for at deltage i forhandlingerne som et godt tegn. – 23. Store amerikanske B-52 bombemaskiner begynder at bombardere Vietcongs stillinger omkring Saigon. – 27. Amerikanerne ødelægger og rømmer Khe Sanh basen.

Den østtyske regering indfører visumtvang for vesttyske og vestberlinske statsborgere, som ønsker at rejse ind i eller gennem Østtyskland, medens de tidligere har kunnet nøjes med at forevise legitimationspapirer (se 13/4).

13. – Der afholdes suppleringsvalg til underhuset i Oldham og Sheffield Brightside. Oldham, hvor arbejderpartiet i 1966 sejrede med en majoritet på godt 7500, tilfalder den konservative kandidat med et flertal på 1700 stemmer. I Brightside reduceres arbejderpartiets flertal fra over 16.000 i 1966 til godt 5000. 27/6 vinder de konservative også Nelson and Colne, der siden 1935 uafbrudt har været repræsenteret af arbejderpartiet. Ved de 20 suppleringsvalg, der har været afholdt siden de almindelige valg i marts 1966, har arbejderpartiet tabt i alt 11 mandater, 9 til de konservative og 2 til de skotske og walisiske nationalister.

14. – Forbundsrådet (førstekammeret) i Bonn godkender enstemmigt lovforslagene om undtagelsestilstand (se 29/5)

17. – I Belgien danner Gaston Eyskens koalitionsregering af de kristelig-sociale og socialisterne, der tilsammen har 128 af i alt 212 mandater, men ikke tilstrækkelig mange stemmer til at gennemføre de forfatningsændringer, der anses for nødvendige, idet der hertil kræves 2/3 majoritet. Den belgiske regeringskrise har varet i ca. 4 måneder (se 7/2).

18. – Overhuset nægter med 193 stemmer mod 184 at godkende skærpede sanktioner mod Rhodesia (se 29/5). – 20. Premierminister Harold Wilson erklærer i underhuset, at der vil blive fremsat lovforslag om beskæring af overhusets magt og afskaffelse af det arvelige medlemskab.

20. – I Lagos indledes forhandlinger mellem udsendinge fra det internationale Røde Kors og myndighederne i Nigeria om etablering af en luftbro til Biafra (se 2/5) for at bringe hjælp til 5 mill. mennesker, der befinder sig i en katastrofal situation i det indre af Biafra, hvortil de er flygtet under krigshandlingerne i grænseområderne.

25. – I et kommunique fra NATO's udenrigsministermøde i Reykjavik gives udtryk for solidaritet med Vesttyskland i anledning af de østtyske skridt (se 11/6). Der er enighed om at fortsætte arbejdet for afspænding i Europa, og der foreslås forhandling med Sovjetunionen og andre østlande om balanceret nedskæring af militære styrker. Frankrig tager dog forbehold over for samlede NATO-forhandlinger.

Senator Giovanni Leone har dannet kristelig-demokratisk mindretalsregering i Italien (se 20/5). Professor Medico er udenrigsminister, Colombo finansminister og Restivo indenrigsminister.

Ved valget i Canada vinder det liberale parti under dets nye leder Trudeau (se 6/4) en overvældende sejr og opnår absolut flertal i parlamentet, idet det får 154 (1965: 129) mandater af i alt 264. De progressive konservative får 71 (97) mandater, de nye demokrater 23 (21), Real Caouette's Ralliement des Créditistes i Quebec 15 (8), Social Credit partiet 0 (5).

26. – Præsident Johnson meddeler, at den 77-årige højesteretspræsident Earl Warren træder tilbage og udnævner Abe Fortas til ny højesteretspræsident. Udnævnelsen skal bekræftes af senatet. Fortas anses ligesom Warren for liberal.

Boninøerne (jap. Ogasawara øerne) overdrages til Japan af USA i henhold til overenskomst af 5/4.

30. – Fhv. arbejdsminister Ray Gunter, den sidste af de fremtrædende fagforeningsfolk i den britiske regering, der ved omdannelsen af kabinettet 5/4 blev »degraderet« til minister for kraftforsyning, træder tilbage.

Rigsantikvar dr. Kristjan Eldjarn vælges til Islands præsident efter Asgeir Asgeirsson, der fratræder 1/8 efter 16 år i embedet. Eldjarn får 64.8 pct. af de afgivne stemmer, resten tilfalder tidligere finansminister (for selvstændighedspartiet) og borgmester i Reykjavik, nuværende ambassadør i København dr. Gunnar Thoroddsen. Ingen af kandidaterne er opstillet af politiske partier, men begge har tilhængere i alle partier.

DANMARK

April 1968

3. – Udenrigsminister Poul Hartling besvarer en forespørgsel fra folketingets grupper med en længere redegørelse for de udenrigspolitiske problemer. Med hensyn til NATO oplyser han, at der om et par måneder vil foreligge en gråbog om dansk sikkerhedspolitik siden 1949, og meddeler, at regeringen tilslutter sig Harmel-rapporten om en ajourføring af NATO's politiske målsætning i afspændingspolitikkens interesse. Debatten drejer sig i væsentlig grad om Vietnamspørgsmålet på baggrund af præsident Johnsons tale (se 31/3) og de efterretninger, der under debatten indløber om, at Nordvietnam er rede til forhandlinger med USA. Gert Petersen (s. f.) foreslår en dagsorden, der opfordrer regeringen til at gøre klart for USA, at bombestoppet efter dansk opfattelse bør omfatte hele Nordvietnam. Per Hækkerup (s.) foreslår en tilføjelse: for derved at fremme de forhandlingsmuligheder, som den aktuelle situation synes at rumme. Tilføjelsen tiltrædes af s. f. Debatten slutter med, at en dagsorden stillet af regeringspartiernes ordførere Poul Schlütter (k. f.), Per Federspiel (v.) og Else-Merete Ross (r. v.) vedtages med regeringspartiernes stemmer, medens de tre oppositionspartier undlader at stemme. Dagsordenen tager udenrigsministerens bekræftelse af det hidtidige danske standpunkt, hvorefter en betingelsesløs indstilling af de amerikanske bombardementer af Nordvietnam er en første forudsætning for forhandlinger, der kan bringe krigen til afslutning, til efterretning, og opfordrer parterne i Vietnamkrigen til at tage yderligere skridt, som kan føre til fredsforhandlinger. Hermed bortfalder s. f.'s ændrede dagsordensforslag og ligeledes et af Kai Moltke (vs.) stillet forslag, hvorefter tinget udtrykker ønske om, at den vietnamesiske frihedsbevægelse må formå at befri sig for diktatur og besættelsesmagt.

Finansminister Poul Møller fremsætter forslag om ændring af ligningsloven og forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. Lovforslagene indeholder ændringer som følge af kildeskatteordningens iværksættelse.

Finansudvalget vedtager at bevilge 64 mill. kr. til dækning af landbrugets devalueringstab i tiden indtil 31/3; s. undlader at stemme, og s. f. stemmer imod. For finansåret 1968–69 er der på finansloven opført 177 mill. kr. til dette formål.

4. – Finansminister Poul Møller fremsætter forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v., forslag om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. og forslag om ændring af lov om investeringsfonds. De foreslåede ændringer er konsekvenser af forslaget om ændring af afskrivningsloven, fremsat 14/3. Endvidere fremsættes forslag om ændring af lov om indskud på etableringskonto. Også dette lovforslag er en følge af gennemførte eller foreslåede ændringer i andre skattelove. De 4 lovforslag vedtages 31/5, det første enstemmigt, det andet med 153 stemmer mod 11 (s. f.), medens 4 vs. undlader at stemme, det tredje og fjerde enstemmigt, idet dog s. f. og vs. undlader at stemme.

5. – Folketinget færdigbehandler forslag om optagelse af statslån i udlandet (se 19/2) og forslag om garanti for lån og rentetilskud til skovejere i anledning af stormfaldet i 1967 (fremsat 28/2), der begge vedtages enstemmigt. Desuden vedtages med 132 stemmer mod 2 (vs.) forslag om

ændring af lov om revision af den kommunale inddeling (se 6/3).

Et særligt regeringsudvalg har udarbejdet udkast til et cirkulære om indførelse af faste priser og faste tider for offentligt og offentlig støttet byggeri.

Fhv. minister, professor Kjeld Philip bliver formand for styrelsen for teknisk samarbejde med u-landene efter økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen.

9. – I anledning af tjenestemandsforhandlingerne skriver statsminister Hilmar Baunsgaard i Politiken, at regeringen finder, at den automatiske pristalsregulering er en fare for den økonomiske stabilitet. Regeringen lægger derfor stor vægt på, at anvendelsen af den automatiske regulering efter pristallet efterhånden afvikles.

10. – I anledning af, at tjenstemandsreformen menes at ville medføre betydelige lønforhøjelser, udtaler LO-formanden Thomas Nielsen, at når alle andre ikke viser de nødvendige samfundsmæssige hensyn, og lønforskellen yderligere øges, bliver arbejderne nødt til »at gå til makronerne«, når overenskomsterne med arbejdsgiverne skal fornyes.

17. – Repræsentanter for statstjenestemændene og lærerne erklærer i et møde med lønnings- og pensionsminister Hastrup, at de ikke kan acceptere regeringens betingelser for at gennemføre tjenestemandsreformen inden sommerferien. Hovedpunkterne i regeringens tilbud er: 1) reformen træder i kraft 1/10, 2) tjenestemændenes efterslæb som følge af lønudviklingen på det private arbejdsmarked sættes til 1,5 pct. plus 1 pct. svarende til den generelle lønforhøjelse på det private arbejdsmarked fra 1/3, som der tidligere er givet tilsagn om, 3) ved indplaceringen i det nye lønsystem kan ingen tjenestemand opnå en lønfremgang på mere end 3 pct. fra 1/10 1968. Eventuelt overskydende beløb udbetales med halvdelen fra 1/10 1969 og halvdelen fra 1/10 1970, 4) arbejdstidsnedsættelse fra 1/6 til 42½ time for alle med reelt 44 timers arbejdsuge, derudover ingen nedsættelse, 5) der lægges loft over de højeste og højere tjenestemænds dyrtidsregulering, og den automatiske dyrtidsregulering afskaffes, hvis det sker på det private arbejdsmarked, 6) honorarer, bestillingstillæg og lignende tillæg beskæres stærkt.

18. – Regeringens økonomiudvalg beslutter, at de sidste restriktioner for det private byggeri (kontor- og lagerbygninger i hovedstadsområdet og Nordsjælland) skal bortfalde 1/7.

19. – Folketinget vedtager forslag om ændringer i byggelov for købstæderne og landet (se 4/10 1967) samt forslag til beslutning om ratifikation af de til den internationale kornordning 1967 knyttede konventioner om kornhandel og fødevarehjælp (se 14/3) og forslag til beslutning om ratifikation af konventioner vedrørende retsordenen på havet (se 19/3). Alle vedtagelserne er enstemmige.

21. – Tjenestemandsorganisationernes kompetente forsamlinger afviser regeringens tilbud (se 17/4).

22.–23. – Det nordiske statsministermøde om udvidet økonomisk samarbejde, som statsminister Hilmar Baunsgaard tog initiativet til på Nordisk Råds møde i Oslo (se 17/2), afholdes på Frederiksberg rådhus. Mødet er forberedt af en fællesnordisk arbejdsgruppe af embedsmænd, som har afgivet rapport 5/4, og af møder i København og Stockholm af de nordiske samarbejdsministre. Mødet beslutter, at der skal foretages nye ekspertundersøgelser, og at konkrete forslag skal forelægges for regeringerne inden 1/1 1969. Der er enighed om, at det fortsatte økonomiske samarbejde skal udformes under hensyn til forpligtelserne over for EFTA og således, at det letter de nordiske landes deltagelse i eller samarbejde med et udvidet europæisk marked, samt således, at en rimelig balance mellem fordele og ulemper opnås for hvert

enkelt af landene. Konkrete forslag skal udarbejdes på 10 områder. Som første punkt nævnes udkast til en fælles ydre toldtarif med udgangspunkt i det vejede gennemsnit af de fire landes toldsatser, hvorved der skal tages hensyn til ønskeligheden af, hvor det er muligt, at fastsætte de nordiske toldsatser på EEC's toldniveau eller i så nær overensstemmelse dermed som muligt. Det andet punkt angår det landbrugspolitiske samarbejde, hvor der tilsigtes en gradvis udvidelse af samhandelen med landbrugsprodukter.

23. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændringer af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. (se 27/2).

24. – Socialdemokratiets formand J. O. Krag har på et møde i partiets organisationsudvalg oplyst, at Socialdemokratiet i det sidste halve år har haft stor medlemstilgang. I den normale efterårsagitation, der startede i oktober 1967, var tilgangen 8045 medlemmer, og en særlig agitation, der iværksattes efter valget i januar, har givet 5524 medlemmer.

25. – Økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen orienterer erhvervene om forhandlingerne på det nordiske statsministermøde. Såvel Industrirådet som Grosserer-Societetet afviser tanken om en nordisk toldunion.

25.–26. – På det nordiske udenrigsministermøde i Oslo er der enighed om at støtte Finlands kandidatur til FN's sikkerhedsråd og Norges kandidatur til FN's økonomiske og sociale råd. Der er endvidere enighed om, at de nordiske lande i fællesskab skal arbejde for en fortsat og snarlig afskaffelse af visumpligten.

26. – Folketinget færdigbehandler forslag om ændring af lov om menighedsråd (se 15/2), der vedtages enstemmigt, idet dog 4 (vs.) undlader at stemme, og forslag om ændring af lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m. m. (se 15/2), der vedtages med 119 stemmer mod 13 (s. f. og vs.).

27. – Det konservative Folkepartis generalsekretær, Kai Aage Ørnskov, oplyser på partiets repræsentantskabsmøde, at hovedbestyrelsen har nedsat en række udvalg, der er i gang med at forberede en modernisering af partiets organisation og arbejdsform. Han oplyser, at partiets medlemstal for første gang i mange år er gået tilbage, nemlig fra over 143.000 pr. 1/1 1967 til godt 139.000 pr. 1/1 1968, men nu er på vej opad igen.

Finansminister Poul Møller meddeler på repræsentantskabsmødet, at regeringen om få dage vil give samtlige styrelser besked om, hvad de i kroner og øre kan regne med at kunne disponere over i det kommende finansår; det bliver så styrelsernes opgave at opstille budgetforslag på dette grundlag, medens de hidtil har indsendt deres udgiftsønsker til finansministeriet, og regeringen så har måttet søge at skære dem ned.

28. – På Danmarks socialdemokratiske Ungdoms årsmøde er vedtaget en resolution, der pålægger forretningsudvalget at arbejde for, at Danmarks forsvar nedlægges, og at pengene bruges til u-landshjælp, samt opfordrer de værnepligtige til at blive militærnægtere. Resolutionen vedtages med 46 stemmer mod 29, medens 58 undlader at stemme. Formanden for DSU, Hans Carl Nielsen, udtaler, at 8 af forretningsudvalgets 9 medlemmer er imod resolutionen.

Liberalt Centrum har afholdt landsmedlemsmøde og udvidet hovedbestyrelsesmøde i Odense. Hovedparten af indlæggene går ud på, at Liberalt Centrum bør fortsætte som politisk parti.

30. – Fhv. statsminister J. O. Krag udtaler, at tiden er inde til en ændring af forsvarsforliget, hvorved de 3 selvstændige værn erstattes af et enhedsværn.

Maj 1968

1. – Mellem Nationalbanken og kreditinstitutterne træffes aftale om nye lempelser (se 11/3) af rationeringen af obligationsudstedelsen. Følgende kategorier af lån frigives: til nyt boligbyggeri efter bestemmelserne i boligforliget om bygning af 12.000 lejligheder årligt i socialt byggeri, til landbruget til finansiering af etablering, herunder ejerskifte, og sammenlægning af ejendomme, samt til nyt industribyggeri og til ombygning og modernisering af industriejendomme.

Fhv. statsminister J. O. Krag angriber i sin 1. maj tale Det radikale Venstre, som ved at stille sig i spidsen for en borgerlig blokpolitik rettet mod Socialdemokratiet efter hans opfattelse har kompromitteret sin livslinie i dansk politik og sat sin funktion som formidler af det samarbejdende folkestyre over styr; alt for mange af de radikale skanser synes at falde uden modstand.

Ca. 4000 telefonmontører og -reparatører går i strejke, da der ikke har kunnet opnås enighed med telefonselskaberne om nye overenskomster. Telefonselskaberne har afvist et tilbud fra Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark om at holde livs- og samfundsvigtige områder uden for konflikten. Selskaberne vil ved hjælp af ingeniører og mestre søge at foretage de nødvendigste reparationer under strejken. Regeringen vil følge situationen med opmærksomhed, men foreløbig ikke gribe ind. Arbejdsminister Lauge Dahlgaard udtaler dog, at såfremt livs- og samfundsvigtig kommunikation for alvor skulle komme i fare, vil regeringen være parat med et lovforslag, og at strejken i hvert fald må være bragt til ophør, inden folketinget tager sommerferie.

2. – Finansminister Poul Møller fremsætter forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1967–68. Finanslovens kasseoverskud på 166 mill. kr. ændres ved tillægsbevillingsforslaget til et underskud på 360 mill. kr.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændring af lov om højere forberedelseseksamen, genfremsat 15/2. Forslaget åbner mulighed for oprettelse af kommunale HF-kursus.

3. – Lønnings- og pensionsminister Hastrup og statstjenestemændenes og lærernes fællesudvalg enes om, at antallet af overenskomstportioner med virkning fra 1/4 skal forøges med 17, svarende til en lønforhøjelse på 3,5 pct. Ministeren giver videre tilsagn om, at han hurtigt efter det nye folketingsårs begyndelse vil søge gennemført en normeringslov med virkning fra 1/4.

Fiskeriminister A. C. Normann giver fiskeriorganisationerne løfte om at skaffe fiskerne et lån på 5 mill. kr. til en pulje i en mindsteprisordning med statsgaranti.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændring af lov om sømandsskat (se 29/2).

6. – Det konservative Folkepartis folketingsgruppe har nedsat 11 arbejdsudvalg, som skal gøre indstilling til gruppen om partiets aktuelle og langsigtige politik. Til hvert af udvalgene knyttes et af de konservative medlemmer af regeringen.

7. – Finansminister Poul Møller fremsætter forslag til lov om stempelafgift. Forslaget tilsigter en samlet reform af stempelafgift, tinglysningsafgift og afgift ved registrering af skibe og rettigheder over luftfartøjer. Tinglysnings- og registreringsafgifterne foreslås indarbejdet i stempelafgiften, således at der kun bliver tale om én afgift – stempelafgiften – i forbindelse med et dokuments oprettelse og tinglysning (registrering). Herudover foreslås en

yderligere forenkling dels ved ophævelse af stempelafgiften for en lang række specielle dokumenter, dels ved forhøjelse af undergrænsen for størrelsen af det vederlag, der medfører stempelpligt. Endvidere er der tilstræbt en generel nedsættelse af den gældende stempelafgift, der siden april 1965 har været forhøjet til det dobbelte af de i 1929 fastsatte satser. Den samlede stempelafgift, incl. tinglysnings- og registreringsafgifter, er for finansåret 1968–69 budgetteret til ca. 375 mill. kr., og det tilsvarende provenu på grundlag af forslagets afgiftssatser skønnes at ville være ca. 300 mill. kr. Loven skal træde i kraft 1/4 1969 (1. behandling 24/5).

Folketinget vedtager forslag om ændring af retsplejeloven (se 13/3) og forslag til lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald (se 15/2), det første enstemmigt, det sidste med 126 stemmer mod 14 (s. f. og vs.).

8. – Finansminister Poul Møller fremsætter forslag om ændring af lov om sømandsskat. Det drejer sig om ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden, bl. a. foreslås den gældende regel, hvorefter sømandsskatten kun bliver definitiv, når tjenesten om bord har varet mindst 6 måneder, ophævet. Finansministeren fremsætter endvidere forslag til lov om retsafgifter, der ligesom forslaget om stempelafgift (se 7/5) skal træde i kraft 1/4 1969. Provenuet anslås til 25–26 mill. kr. årligt mod 13–14 mill. kr. i de sidste år, således at afgifterne kommer til at dække en noget større del af udgifterne til den borgerlige retspleje, der anslås til ca. 40 mill. kr. Forskellige vederlag, bl. a. til stævningsmænd, på godt 4 mill. kr., der hidtil er blevet betalt af vedkommende private, skal dog fremtidig afholdes af statskassen i henhold til et af justitsminister Thestrup samtidig fremsat forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om retsafgift m. v. (1. behandling af sømandsskatten 21/5, af de andre lovforslag 24/5).

Justitsminister Thestrup fremsætter forslag til lov om filmcensur. Voksencensuren foreslås ophævet, medens børnecensuren opretholdes med de to hidtidige aldersgrænser ved 12 og 16 år. I forbindelse med, at censurens opgave alene bliver at tage stilling til, i hvilket omfang film skal kunne tillades for børn, foreslås censurens organisatoriske opbygning ændret, og der oprettes et særligt sagkyndigt ankenævn, medens under den nuværende ordning justitsministeren er ankeinstans. (1. behandling 24/5).

Den af styrmændene og radiotelegrafisterne varslede arbejdsstandsning træder i kraft, dog med den begrænsning, der ligger i, at forligsmændene 2/5 har bestemt, at arbejdsstandsningen for så vidt angår transporten af landbrugsprodukter til fremmed havn udsættes i 14 dage fra 6/5 at regne.

9. – Undervisnigsminister Helge Larsen fremsætter i folketinget en redegørelse for højere forberedelseseksamens kompetence m. m. Forhandling om redegørelsen finder sted 14/5.

Folketinget vedtager forslag om ændring i lov om hemmelige patenter og forslag om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser (se 9/11 1967), det sidste enstemmigt, det første med 121 stemmer mod 3 (vs.), medens 7 (s. f.) undlader at stemme.

13. – Efter et møde med repræsentanter for styrmændene, radiotelegrafisterne og rederne erklærer forligsmanden forhandlingerne for definitivt afsluttet, idet der efter hans skøn ikke er grundlag for fremsættelse af et mæglingsforslag.

14. – Justitsminister Thestrup fremsætter forslag til lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forslag om ændring af myndighedsloven; det sidste indeholder i hovedsagen ændringer, der er en følge af det første. (1. behandling 24/5).

Finansminister Poul Møller fremsætter forslag om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift vedrørende betalingsfrist for landbrug og fiskeri m. v. Efter forsla-

get skal afgiften for hver afgiftsperiode (6 måneder) indbetales i 2 rater, hvoraf den første skal være indbetalt 5 måneder 20 dage efter afgiftsperiodens udløb og den anden rate 3 måneder senere. Dette indebærer, at betalingsfristen for halvdelen af afgiftsbeløbet forlænges med 3 måneder og for den anden halvdel med 6 måneder i forhold til de hidtil gældende regler. Ved ændringen vil det egentlige landbrug få tilført en yderligere likviditet på godt 250 mill. kr., svarende til et lån af samme størrelse til landbruget.

Forslagene om inddrivelse af afgifter, som opkræves af toldvæsenet (se 13/3), om ungdommens uddannelsesfond (se 1/3) og om ændring af lov om Danmarks Lærerhøjskole (se 1/3) vedtages enstemmigt. Ved 2. behandling af forslaget om ungdommens uddannelsesfond 9/5 er der vedtaget et ændringsforslag, der stiller yderligere 20 mill. kr. til rådighed for u. u. i finansåret 1968–69, og ved 2. behandling af forslaget om Danmarks Lærerhøjskole 9/5 er et ændringsforslag om, at afdelingen i det nordvestlige Jylland placeres i Herning og ikke i Skive, blevet forkastet med 97 stemmer mod 15, medens 4 undlader at stemme.

Økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen besvarer en forespørgsel fra folketingets grupper om den markedspolitiske situation.

Efter ministerens redegørelse afbrydes behandlingen af forespørgslen, og arbejdsminister Lauge Dahlgaard fremsætter forslag til lov om fornyelse af de kollektive overenskomster mellem Danmarks Rederiforening og Dansk Styrmandsforening samt Radiotelegrafistforeningen af 1917, hvorefter arbejdsstandsningen (se 8/5) skal ophøre ved lovens ikrafttræden og uoverensstemmelserne mellem parterne afgøres af et nævn. Forslaget kommer straks til 1. behandling, idet folketinget med 104 stemmer mod 5 vedtager at se bort fra forretningsordenens frist.

15. – Forespørgselsdebatten (se 14/5) afsluttes med, at folketinget tager økonomiministerens redegørelse til efterretning og opfordrer regeringen til at styrke bestræbelserne for et vidtgående og dynamisk nordisk økonomisk samarbejde, der naturligt tager sit udgangspunkt i en fælles nordisk politisk beslutning om dannelsen af et nordisk økonomisk fællesskab med en bred europæisk løsning som endemål. For denne udtalelse stemmer 154 (s., k. f., v., r. v. og s. f.), imod 4 (vs.). Forinden er et ændringsforslag af Bundgaard (vs.) om, at ordene: »med en bred europæisk løsning som endemål« skal udgå og erstattes af: »med udbygning af handelen til alle sider, herunder såvel til nye europæiske markeder som til udviklingslandene, som mål«, blevet forkastet, idet kun vs. stemmer for.

Styrmændene og radiotelegrafisterne tilbyder fortsat at undtage landbrugseksporten fra strejken. Oppositionen i folketinget mener, at behovet for en hastebehandling af forslaget om standsning af konflikten dermed er bortfaldet og kræver forretningsordenens tidsfrister for behandlingen af lovforslag overholdt.

16. – Trafikminister Guldberg fremsætter en redegørelse for problemerne i forbindelse med en ny storlufthavn til afløsning af Kastrup samt anlæg af en fast forbindelse over Øresund.

Folketinget behandler en forespørgsel af Poul Dam m. fl. SF-medlemmer, der ønsker oplysninger om de forholdsordrer, der i almindelighed gælder for politiets indsats i forbindelse med demonstrationer o. lign., om hvilke disciplinære foranstaltninger der træffes for at sikre, at forholdsordrerne overholdes, samt om hvilke specielle instrukser der var givet i forbindelse med Vietnamdemonstrationen 27/4. Justitsminister Thestrup udtaler, at der ikke blev givet særlige instrukser ved den pågældende lejlighed, at politiet overholdt de gældende instrukser og trods talrige provokationer og angreb først gjorde brug af stavene, da det, efter at den »officielle« demonstration var forbi, blev klart, at mængden var utilbøjelig til at standse optøjerne, men

tværtimod angreb politiet med kasteskyts. Han hævder, at politiet ikke anvendte mere magt end nødvendigt, og henviser til, at der hidtil kun er indkommet to klager fra folk, der mener at have været udsat for overgreb fra politiets side. Debatten slutter med, at et forslag til dagsorden af Poul Dam vedtages enstemmigt, idet dog vs. undlader at stemme. Dagsordenen konstaterer, at retten til at afholde fredelige demonstrationer hører til de umistelige borgerrettigheder i et folkestyret samfund, men at denne demonstrationsfrihed i den nuværende situation trues såvel af smågruppers provokationer som af uklarhed om de gældende regler, hvorfor justitsministeren opfordres til at gennemgå de gældende regler for politiets indsats i forbindelse med demonstrationer med henblik på at sikre beskyttelsen såvel af demonstrationsfriheden som af den offentlige orden.

17. – Folketinget vedtager (enstemmigt) forslag om ændring af lov om teknisk samarbejde med u-landene (se 29/2) og forslag til lov om statsgaranti for lån til haglskaderamte frugtavlere, gartnere og landmænd (se 15/3). Ved 2. behandling er forslaget ændret således, at staten i stedet for lån yder garanti for lån til sædvanlig markedsrente i banker og sparekasser. Det ændrede lovforslag vedtages med 73 stemmer mod 35 (deriblandt de medlemmer af regeringen, der er medlemmer af folketinget), medens 26 undlader at stemme.

18.–19. – På Det radikale Venstres landsmøde i Herning foretages valg af 15 nye hovedbestyrelsesmedlemmer. Den nylig dannede debatgruppe Radikal Kontakt, der er stærkt kritisk over for regeringsdannelsen, får genvalgt et medlem, redaktør Else Elbæk, medens højskolelærer Ebbe Reich ikke bliver genvalgt. I de vedtagne resolutioner er der dog taget et vist hensyn til gruppens synspunkter. Under debatten om en forsvars- og udenrigspolitisk udtalelse foreslår Ebbe Reich, at befolkningen senest i 1970 bør have mulighed for ved folketingsvalg eller folkeafstemning at tage stilling til Danmarks medlemskab af NATO. Dette afvises af redaktionsudvalget, og på forslag af minister K. Helveg Petersen formuleres udtalelsen på dette punkt således, at befolkningen senest i 1971–72 bør have mulighed for at tage stilling til medlemskab af NATO ved et folketingsvalg eller en vejledende folkeafstemning. I den indenrigspolitiske udtalelse indføjes en sætning om, at erstatning for ekspropriation af jord skal gives efter jordens hidtidige anvendelse. Denne passus angribes på mødet som grundlovsstridig, og redaktionsudvalget står delt i spørgsmålet. Det radikale Venstres landsformand, direktør Søren Bjerregaard genvælges uden modkandidat med 292 stemmer mod 67.

20. – Danmarks Rederiforening siger nej til en anmodning fra regeringen om sammen med styrmænd og radiotelegrafister at undtage transporterne af landbrugsprodukter, fisk og cement fra søfartsstrejken, idet de mener, at strejken i så fald vil udvikle sig til en punktstrejke, og at sympatiaktionerne mod danske skibe i fremmed havn vil tage til i omfang. Desuden er det deres opfattelse, at hvis strejken fortsætter med begrænsninger, vil der blive tale om en meget langvarig konflikt.

21. – Trafikminister Guldberg besvarer en forespørgsel af Erling Dinesen (s.) m. fl., der ønsker oplysninger om årsagen til, at en forhandlingsløsning mellem Jydsk Telefon-Aktieselskab og de jyske afdelinger af Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark blev forpurret. Under debatten udtaler statsminister Hilmar Baunsgaard, at regeringen måske har næret overdrevne forestillinger om, hvor hurtigt telefonkonflikten ville kunne ramme livsvigtige funktioner, og at regeringen ikke har til hensigt at gribe ind i konflikten, med mindre der sker en sådan ændring, at livsvigtige funktioner berøres.

Ved 1. behandling af forslaget om

forlænget frist for indbetaling af moms i landbrug og fiskeri m. v. (se 14/5) foreslår J. O. Krag (s.) en dagsorden, der tager afstand fra forslaget og opfordrer regeringen til i stedet at optage forhandlinger med de pågældende erhvervsgrupper, herunder landbrugets kompensationsudvalg. Dagsordensforslaget forkastes med 90 stemmer mod 67 (s., s. f. og vs.); 3 undlader at stemme.

Folketinget færdigbehandler en række lovforslag, der alle vedtages enstemmigt, bl. a. forslag om kommunernes styrelse (se 4/10 1967), forslag om forsøg med en ny toldbehandlingsprocedure (se 13/3), forslag om statsstøtte til musikkonservatorierne i Esbjerg, Odense og Aalborg (se 13/10 1967), forslag om universiteternes udbygning (se 15/3), forslag til lov om forskningsråd (se 28/2) og forslag til statsbanelov (se 14/3). I forslaget om universiteternes udbygning er der under behandlingen sket den ændring, at der i folketingsåret 1968–69 foruden forslag om, hvor den fremtidige udbygning af Københavns universitet skal gennemføres, også skal fremsættes forslag om den geografiske placering af centre for højere uddannelse, hvis oprettelse skal indgå i den samlede planlægning af de højere uddannelsers udbygning.

LO's repræsentantskab vedtager at opsige hovedaftalen af 18/11 1960 med virkning fra 1/10 1968. Dette sker 29/5. I sin beretning på mødet siger LO's formand Thomas Nielsen, at eventuelle nye forhandlingsregler må give de enkelte områder større mulighed for at forhandle deres egne problemer, at politikerne i så stor udstrækning som muligt skal holde fingrene væk fra de faglige overenskomster, og at LO ønsker at udbygge den automatiske pristalsregulering.

22. – Ved 2. behandling af forslaget om standsning af søfartskonflikten stiller Erling Dinesen (s.) dagsordensforslag, der opfordrer regeringen til at trække forslaget tilbage og til at drage omsorg for, at Danmarks Rederiforening tager samfundsmæssige hensyn på samme måde, som styrmændene og radiotelegrafisterne har gjort ved at begrænse den løbende konflikt, så samfundsvigtige interesser ikke trues af strejken. Forslaget forkastes med 95 stemmer mod 69 (se., s f. og vs.). Der vedtages et ændringsforslag om forbud mod fortrædigelse i anledning af forhold vedrørende konflikten. Statsministeren har meddelt, at regeringen vil nedsætte et udvalg, der inden 15/10 skal fremkomme med udkast til forhandlingsregler mellem Danmarks Rederiforening og Dansk Styrmandsforening samt Radiotelegrafistforeningen af 1917.

Folketinget debatterer trafikminister Guldbergs redegørelse (se 16/5). 30/5 vedtager folketinget enstemmigt et forslag til beslutning om nedsættelse af et folketingsudvalg til at drøfte problemer og modtage informationer vedrørende en ny storlufthavn og en fast forbindelse over Øresund.

24. – Forslaget om standsning af søfartskonflikten vedtages ved 3. behandling med 91 stemmer mod 71 (s., s. f. og vs.). Under forhandlingerne demonstrerer 20–30.000 arbejdere foran Christiansborg mod regeringen og for fri strejkeret. LO's formand har inden demonstrationen opfordret arbejderne til at demonstrere efter arbejdstid, da det ellers er ulovlig arbejdsnedlæggelse; desuden vil de miste søgnehelligdagsbetalingen for Kristi Himmelfartsdag (23/5).

Folketinget færdigbehandler forslag om ændring af lov om skattefri afskrivning m. v. (bygnings- og maskinafskrivninger) og forslag om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre (se 14/3) samt 4 dertil knyttede lovforslag med konsekvensændringer, se 4/4. Det førstnævnte lovforslag vedtages med 152 stemmer (s., k. f., v. og r. v.) mod 14 (s. f. og vs.), det andet med 83 stemmer mod 75 (s., s. f. og vs.). I forslaget om skattefri afskrivninger er ved 2. behandling sket en ændring, hvorefter butiksbygninger kan afskrives efter de samme afskrivningssatser som driftsbygninger inden

for landbrug, industri og håndværk, og afskrivningssatsen er forhøjet fra 4 pct. for de første 10 år i det oprindelige forslag til 6 pct. og derefter fra 1 pct. til 2 pct. Ved 3. behandling gennemføres et ændringsforslag, der skal forhindre misbrug af bestemmelsen om afskrivning af »småaktiver«, hvor beløbsgrænsen er forhøjet fra 800 til 1200 kr.

26. – Tronfølgeren prinsesse Margrethe nedkommer med en søn, der får navnene Frederik André Henrik Christian.

Efter fornyede forhandlinger mellem parterne i telefonkonflikten fremsætter telefonselskaberne et forligstilbud.

28. – Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om socialforsorg m. v. i Grønland (se 20/3), om omsorg for invalide- og folkepensionister (se 4/10 1967) og om husmoderafløsning og hjemmehjælp. Endvidere færdigbehandles forslag til lov om opsparingspræmiering (se 14/3), der vedtages med 90 stemmer mod 66 (s., s. f. og vs.).

29. – Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om revision af arbejderbeskyttelseslovgivningen (se 6/3), om folkeregistrering, om ændring af lukkeloven (se 7/3), om forsyningsmæssige foranstaltninger (se 13/3) og om fritidsundervisning (se 4/10 1967); ved afstemningen om det sidstnævnte forslag undlader vs. at stemme. Endvidere vedtages forslag om ændring af lov om udlån til yngre landmænd med 141 stemmer mod 15 (s. f. og vs.).

Telefonstrejken afsluttes delvis, idet telefonfolkene vest for Storebælt går ind på telefonselskabernes tilbud.

Arbejderne på B. & W. afbryder samarbejdet med ledelsen efter meddelelsen om, at demonstrationen i arbejdstiden 24/5 medfører tilbageholdelse af søgnehelligdagsbetalingen for Kristi Himmelfartsdag (23/5).

30. – Tillægsbevillingsforslaget vedtages med 146 stemmer mod 4 (vs.). Under generaldebatten angriber Per Hækkerup (s.) regeringen for udenrigspolitisk passivitet og for at være lønmodtagerfjendsk. Beskyldningerne afvises af udenrigsminister Hartling, der siger, at man skal tage fornuft og besindighed med, når man vil påvirke andre, ellers bliver man ikke hørt, og af statsminister Hilmar Baunsgaard, der siger, at det er vigtigere, at den reale købekraft forøges, end at lønmodtagerne får mere i kroner og øre. Han erklærer sig enig med Per Hækkerup i, at regeringen har siddet for kort tid til, at der kan foretages en endelig bedømmelse af den.

Tjenerstrejken træder i kraft.

31. – Udenrigsminister Poul Hartling udtaler, at Thulesagen (se 22/1) nu er endeligt afsluttet på en for Danmark fuldt tilfredsstillende måde. Der findes ikke atomvåben i Grønland, og Grønland overflyves ikke med sådanne våben. Resultatet af de forhandlinger, der er ført, er, at denne tilstand ikke kan ændres uden den danske regerings samtykke.

Det meddeles officielt, at fhv. udenrigsminister Hans Tabor og fhv. handels- og markedsminister Tyge Dahlgaard fra 1/7 skal gøre tjeneste som ambassadører i henholdsvis Rom og Beograd.

Folketinget færdigbehandler de af finansministeren 13/3 og 3/4 og af indenrigsministeren 13/3 fremsatte lovforslag vedrørende kildeskatten og dens ikrafttræden, der alle vedtages enstemmigt. Der er i udvalget opnået bred enighed om ophævelse af sambeskatningen. Enlige får et personfradrag (5000 kr.), ægtepar med hjemmearbejdende hustru 2 personfradrag. Har hustruen indtægt ved selverhverv, beskattes hustruindtægten særskilt. Hun får ud over personfradraget et særligt hustrufradrag, der udgør halvdelen af hustruindtægten, dog højst 2000 kr. Fradraget nedsættes med 100 kr. for hver fulde 1000 kr., hvormed hustruindtægten overstiger 10.000 kr. For ægtepar med medhjælpende hustru i ægtefællens eller fælles virksomhed betragtes 25 pct. af indkomsten, dog højst 12.000 kr., som særskilt indkomst for hu-

struen, og hustruen får ud over personfradraget et hustrufradrag på 1200 kr. Hustrufradraget nedsættes med 100 kr. for hver fulde 1000 kr., hvormed indtægten overstiger 30.000 kr.

Endvidere vedtages ved 3. behandling forslag om ændring af arbejdsløshedsanvisningslovgivningen og forslag til lov om privat arbejdsanvisning (begge fremsat 8/12 1967 og genfremsat 15/3), det første med 97 stemmer mod 11 (s. f. og vs.), medens 49 (s.) undlader at stemme, det sidste enstemmigt, idet dog 3 vs. undlader at stemme. Endelig færdigbehandles forslag til lov om diplomatiske forbindelser (se 14/3) og forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger (se 13/3), der begge vedtages enstemmigt (3 vs. undlader at stemme om det sidstnævnte), samt forslag om ændring af momsloven (se 14/5), der vedtages med 94 stemmer mod 65 (s., s. f. og vs. samt den radikale Grethe Philip).

I 2. samling af folketingsåret 1967–68 er der i mødeperioden 6/2–31/5 fremsat 121 lovforslag, nemlig 115 regeringsforslag og 6 fremkommet ved privat initiativ. Af de fremsatte lovforslag er 102, heraf 1 fremsat af medlemmer af folketinget, endeligt vedtaget, medens 19 (14 regeringsforslag, 5 fremsat af medlemmer af folketinget) ikke er behandlet til ende. Af 13 forslag til folketingsbeslutning er 5 endeligt vedtaget, 8 (alle fremsat af medlemmer af folketinget) ikke behandlet til ende. Endvidere er 6 forespørgsler fremsat og besvaret, og der er fremsat 3 redegørelser fra ministre.

Juni 1968

1. – Arbejdstidsforkortelsen i henhold til overenskomsterne af 1967 træder i kraft, således at den ugentlige arbejdstid herefter er 42½ time mod hidtil 44 timer.

Tjenerstrejken (se 30/5) afblæses, efter at der ved et møde hos overborgmester Urban Hansen er opnået et kompromis mellem parterne.

3. – Udenrigsministeriet meddeler, at statsminister Hilmar Baunsgaard i anledning af påstande i en endnu ikke udkommet bog af den amerikanske journalist Seymour Hersh om forsøg i Grønland med kemiske og bakteriologiske våben telegrafisk har anmodet udenrigsminister Poul Hartling, der er undervejs til New York, om at tage sagen op med de amerikanske myndigheder. Forsvarsminister Ninn-Hansen udtaler, at forsvarsministeriet ikke har kendskab til, at der skulle foregå eller være foregået sådanne forsøg i Grønland, og det amerikanske udenrigsministerium dementerer.

4. – Et mæglingsmøde mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning om søgnehelligdagsbetalingen for Kristi Himmelfartsdag (se 24/5) ender uden resultat, hvorefter begge parter vil indbringe sagen for arbejdsretten. Arbejderne klager over søgnehelligdagsbetalingens tilbageholdelse, og arbejdsgiverne klager over den ulovlige arbejdsnedlæggelse.

5. – Statsminister Hilmar Baunsgaard siger i en grundlovstale, at demonstrationer, der udarter til ødelæggelser, er demokratiets fjender. Vold som politisk middel er det første skridt mod fascistiske vilkår.

6. – Efter forhandlinger med handelsministeriet åbner Nationalbanken adgang for danske erhvervsvirksomheder til at optage langfristede lån i udlandet fra 100.000 til 1 mill. kr. årligt.

7. – LO's forretningsudvalg udtrykker bekymring over den store arbejdsløshed.

Højskolelærer Ebbe Reick, Askov (se 18.–19/5) nedlægger sin folketingskandidatur i Århus og udmelder sig af Det radikale Venstre.

9. – Ved sin hjemkomst fra USA udtaler udenrigsminster Poul Hartling, at han er fuldstændig tilfreds med det amerikanske dementi af påstanden om forsøg med kemiske og bakteriologiske våben i Grønland. Sådanne forsøg ligger uden for den dansk-amerikanske forsvarsaftale af 1951, og der er ikke behov for nogen særlig præcisering over for amerikanerne af, at forsøg ikke må finde sted.

11. – Statsminister Hilmar Baunsgaard retter henvendelse til forbundskansler Kiesinger om hurtige forhandlinger om den danske kreatureksport til Vesttyskland, der trues af standsning, såfremt der ikke træffes foranstaltninger mellem Danmark og EEC, herunder først og fremmest Vesttyskland. Baggrunden for henvendelsen er den enighed, der er opnået mellem fællesmarkedslandene om den kommende EEC-ordning for kød og kvæg.

Det meddeles, at regeringen vil nedsætte et udvalg til overvejelse af de danske sikkerhedsproblemer i bredeste forstand med ambassadør Gunnar Seidenfaden som formand.

12. – Nationalbanken meddeler, at diskontoen fra og med 13/6 ndesættes med 1/2 pct. til 6 1/2 pct. (se 18/3) og angiver som baggrund, at ledigheden stadig ligger på et relativt højt niveau, og at prisstigningerne har været forholdsvis begrænsede, hvortil kommer den kraftige vækst i industrieksporten, hvilket skulle bidrage til en vis forbedring af betalingsbalancen. Det tilføjes, at den internationale konjunktur for tiden er gunstig og giver fortsat gode muligheder for en forøgelse af industrieksporten.

De strejkende telefonarbejdere under KTAS (København, det øvrige Sjælland og Lolland-Falster) vedtager at genoptage arbejdet (se 29/5).

17. – Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark pålægger tillidsmændene på B. & W. straks at genoptage samarbejdet med ledelsen (se 29/5).

18. – Finansudvalget vedtager at købe endnu en eskadrille Draken-jagere (se 27/3). S. f. stemmer imod, og s. undlader at stemme med den begrundelse, at man endnu ikke kender regeringens planer om en reorganisering af forsvaret. Forsvarsminister Ninn-Hansen oplyser, at det er hensigten at indbyde s. til et møde om forsvarsordningen 21/8, til hvilket vil foreligge indholdet af de lovforslag, som ventes fremsat til efteråret. Fhv. statsminister J. O. Krag siger, at s. ikke agter at tage mod indbydelsen; der må tilstræbes en ordning med reducerede rammer, lavere tjenestetid og dertil svarende formindskede udgifter, og såfremt regeringens udspil ikke er tilfredsstillende, vil s. selv udarbejde hovedpunkter til en ny forsvarsordning.

I anledning af diskontonedsættelsen fastsætter bankerne og sparekasserne følgende indlånsrentesatser: for indlån på anfordring eller kortere opsigelse end 3 måneder 3 3/4 pct., for indlån på mindst 3 måneders opsigelse 5 1/4 pct. og for indlån på mindst 6 måneders opsigelse 6 1/4 pct.

21. – Den danske diplomatiske mission ved fællesmarkedet i Bruxelles har på regeringens vegne afleveret en protestnote til Europakommissionen i anledning af planerne om en ændring i klassificeringen for ost. Tilsvarende protester er afleveret i de 6 medlemslande.

25. – LO's juridiske dommere i arbejdsretten har fået LO's tilsagn om, at de udelukkende skal følge deres overbevisning ved den »faktiske retslige bedømmelse« af de sager, der kommer for retten. Dermed har de pågældende – hrs. Jens Buhl, advokat Olaf B. Elmer og kontorchef i justitsministeriet Jørgen Gersing – fået opfyldt det krav, de har stillet som betingelse for at fortsætte. Sagen er opstået i forbindelse med arbejdsrettens kendelse af

7/6, som faktisk imod både arbejdsgiverforeningen og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds ønske anerkender Chaufførernes Forbunds ret til at kæmpe for oprettelse af overenskomster ved hjælp af strejkevåbenet.

26. – På Landbrugsrådets halvårsmøde udtaler præsidenten, folketingsmand Anders Andersen (v.), at stillet over for udskydelsen af en varig markedsløsning må en langsigtet rationel løsning gå ud på, at der tilvejebringes et prismæssigt sikkerhedsnet under en eksportproduktion af den størrelse, som det politisk anses for ønskeligt at oprehtolde, således at landbruget selv må bære tabet på eventuel overskudsproduktion. Han konstaterer, at mulighederne for at opnå driftskredit i visse tilfælde har været for rigelige, med det resultat, at nogle landmænd er blevet forledt til fortsættelse eller udvidelse af en reelt tabgivende produktion.

27. – Regeringen anmelder til Europarådets ministerudvalg fhv. udenrigsminister, folketingsmand Per Hækkerup (s.) som kandidat til stillingen som Europarådets generalsekretær, der bliver ledig i marts 1969.

28. – Aftalenævnet om søfartskonflikten (se 24/5) afsiger en kendelse, der bl. a. går ud på, at styrmændenes og radiotelegrafisternes hyrer forhøjes med 5 pct. med virkning fra 1/4 1967 og med yderligere 2 pct. fra 1/4 1968.

29. – Venstres Ungdom, hvis medlemstal i det sidste års tid er faldet med ca. 1/3 til knap 22.000, holder landsstævne i Holstebro. Til ny formand vælges kontorchef Erik Fabrin. I en resolution kræves indført soldaterløn, og at regeringen får NATO til at blokere Grækenland og Portugal økonomisk og militært og gennem FN's sikkerhedsråd får stormagterne til at gennemføre en aktiv og effektiv sanktionspolitik mod apartheidpolitikken. Desuden kræver VU, at en minister ikke samtidig skal kunne være medlem af folketinget eller beklæde en ledende post i et parti og ønsker økonomisk støtte til partierne, der bør offentliggøre deres regnskaber og ikke modtage støtte fra organisationer.